

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen Akate- miasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Suomen Akate-
miasta annettua lakia muutettavaksi uuden
valtionavustuslain voimaantulon vuoksi sit-
ten, että siihen lisätään viittaus valtionavus-
tuslakiin. Muutoksenhaku koskevia valtion-
avustuslain säännöksiä ei sovellettaisi val-
tionavustuksen myöntämistä koskevaan Suo-
men Akatemian päätökseen. Valtionavustus-

lain mukainen muutoksenhaku olisi kuitenkin
käytettävissä, kun on kysymys jo myönnetyn
valtionavustuksen maksatuksen keskeyttämi-
stä, palauttamisesta tai takaisinperinnästä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mah-
dollisimman pian sen jälkeen, kun se on hy-
väksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutok- set

Suomen Akatemian tehtävänä on tiede-
hannon keskuselimenä edistää tieteellistä tut-
kimusta ja sen hyödyntämistä, kehittää kan-
sainvälistä tieteellistä yhteistyötä, toimia
asiantuntijaelimenä tiedepolitiikkaa koske-
vissa kysymyksissä sekä myöntää määrä-
rahoja tieteelliseen tutkimukseen ja muuhun
tieteen edistämiseen.

Suomen Akatemiassa on useita tutkimusra-
hoitusmuotoja eri tarkoituksiin. Akatemia ra-
hoittaa muun muassa tutkimushankkeita, tut-
kimusohjelmia, tutkimuksen huippuyksiköi-
tä, Akatemian tutkimusvirkoja, tutkijankou-
lutusta sekä kansainvälistä yhteistyötä. Suo-
men Akatemian tutkimusrahoituspäätösten
volyyymi oli vuonna 2002 yhteensä 176,5 mil-
joonaa euroa. Akatemian tutkimusrahoituk-
sesta valtaosa osoitetaan yliopistoille. Vuon-
na 2002 yliopistojen osuus rahoituksesta oli
lähes 84 prosenttia. Valtion tutkimuslaitosten
osuus oli noin 6 prosenttia. Vain runsaat 10

prosenttia Akatemian tutkimusrahoituksesta
osoitettiin valtion ulkopuolisille rahoituksen
saajille valtionavustuksina tai apurahoina joko
yksittäisille henkilöille tai heidän tausta-
organisaatioilleen. Yhteensä Suomen Akate-
mia käsitteli vuonna 2002 rahoitushakemuksia,
tutkimusvirkoja koskevat hakemukset
pois lukien, runsaat 4 000.

Suomen Akatemiasta annetun lain
(378/1994) 7 §:n mukaan Akatemian päätök-
seen, joka koskee tutkimusmäärärahaa, apu-
rahaa tai sopimusta, ei saa hakea muutosta
valittamalla. Säännös koskee kaikkia tutki-
musrahoituksen saajia. Säännöstä perusteltiin
lain antamiseen johtaneessa hallituksen esi-
tyksessä (HE 320/§993 vp) sillä, että Akate-
mian myöntämä tutkimusrahoitus on harkin-
nanvaraista, että se koskee yleensä korkea-
kouluissa ja valtion tutkimuslaitoksissa teh-
tävää tutkimustyötä ja että kenelläkään haki-
jalla ei ole subjektiivista oikeutta rahoituksen
saamiseen.

Valtionavustuslaki (688/2001) tuli voimaan
1 päivänä syyskuuta 2001. Laki on harkin-

nanvaraisten valtionavustusten myöntämisen, maksamisen, käytön valvonnan sekä takaisinperinnän perusteita koskeva yleislaki. Valtionavustuslaki on toissijainen. Sitä sovelletaan vain siltä osin, kuin muualla lainsäädännössä ei jostakin asiasta toisin säädetä. Valtionavustuslailla kumottiin valtionavustuksia koskeviksi yleismääräyksiksi annettu valtioneuvoston päätös (490/1965). Valtionavustuslaissa ei säädetä, mihin toimintoihin valtionavustusta myönnetään, vaan tästä säädetään muussa lainsäädännössä ja päätetään valtion talousarviossa.

Esityksessä ehdotetaan Suomen Akatemiasta annettua lakia muutettavaksi siten, että sen 7 §:ään lisätään uusi 2 momentti, joka sisältää viittauksen valtionavustuslakiin. Ehdotuksen mukaan sellaisiin Suomen Akatemian rahoituspäätöksiin, joissa on kyse valtionavustuksesta tai apurahasta eli jotka suuntautuvat valtion budjettitalouden ulkopuolelle, sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä. Muutoksenhaku koskevaa valtionavustuslain 34 §:ää ei kuitenkaan sovellettaisi päätöksiin, jotka koskevat itse avustuksen tai apurahan myöntämistä.

Valtionavustuslain 34 §:ssä säädetään muutoksenhausta valtionapuviranomaisen päätökseen. Sen mukaan valtionapuviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sen sijaan päätökseen tyytymätön asianosainen voi hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Koska kenelläkään hakijalla ei vastaisuudessaakaan ole subjektiivista oikeutta viranomaisen harkinnasta ja käytettävissä olevista määrärahoista riippuvan rahoituksen saamiseen, kiello valittaa Suomen Akatemian päätöksistä, jotka koskevat avustusten myöntämistä, on syytä säilyttää. Tämä on perustel-

tua myös rahoituksen hakijoiden yhdenmukaisen kohtelun vuoksi, koska valtionavustuslain mukainen muutoksenhakumahdollisuus koskisi vain pientä osaa kaikista Suomen Akatemian rahoituksen hakijoista, eikä muutoksenhakumahdollisuutta olisi sellaisilla rahoitusta hakevilla, jotka toimivat valtion budjettitalouden piirissä.

Ehdotuksen mukaan muutoksenhakukielto koskisi ainoastaan itse avustuksen myöntämistä koskevaa päätöstä. Valtionavustuslain mukainen muutoksenhaku olisi kuitenkin käytettävissä muun muassa silloin, kun kysymys on valtionavustuslaissa tarkoitetun jo myönnetyn avustuksen maksatuksen keskeytyksestä, palauttamisesta ja takaisinperinnästä eli tapauksissa, joihin liittyy erityisiä oikeussuojan tarpeita. Ehdotettu menettely on sama kuin eräiden opetusministeriön hallinnonalan valtionavustussäännösten mukaan.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia. Muutoksella säännellään harkinnanvaraisia valtionavustuksia, eikä muutos vaikuta valtion talousarviossa avustusten myöntämiseen tarkoitettujen määrärahojen suuruuteen.

3. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu Suomen Akatemian ehdotuksen pohjalta virkatyönä opetusministeriössä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****Suomen Akatemiasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Suomen Akatemiasta 27 päivänä toukokuuta 1994 annetun lain (378/1994) 7 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

7 §

Valtionavustuslain (688/2001) mukaiseen Suomen Akatemian rahoituspäätökseen sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa säädetään. Valtionavustuksen myöntämistä koskevaan päätökseen ei kuitenkaan sovelleta lain 34 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Ennen lain voimaantuloa myönnetyn valtionavustuksen käytössä ja käytön valvonassa, palauttamisessa ja takaisinperinnässä noudatetaan valtionavustuksen myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Opetusministeri *Tuula Haatainen*